

מזת יקזת הכרשה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

נצול שואה שמחייב אותנו

כהמשך לספור המרגש שהובא בשבוע שעבר בגליון זה, הגיע לידי המערכת השבוע ספור דומה על יהודי יקר מאד בשם ר' משה גבריאלוב מחסידי גור (חברו מהשבי של היהודי מהסיפור של שבוע שעבר), ספור שיש מסרים מהזקנים מאד באמונה בקסד ובשמירת התורה והמצוות מתוך מסירות נפש.

ר' משה נולד וגדל בעיירת לודז', הוא היה הגדול במשפחה והיו לו עוד שני אחים ואחות. בזמן שהנאצים הארורים ימ"ש רכזו אותם לגטו, הוריו נפטרו מרעב ושתי אחיו נשלחו לבית יתומים ונרצחו שם הי"ד, וכך הוא נשאר בודד בעולם ועבר את כל מארעות השואה בגבורה יהודית. אחרי השואה, בשנת תש"ה, הוא עלה בגפו לארץ ישראל.

בהגיעו ארצה שלחו אותו לקבוצת 'סעד', שם נסו לפרק ממנו על תורה ומצוות, אולם הוא היה נחוש בדעתו ולחם כארי על היהדות. כאשר בקשו ממנו לעבד בשבת הוא לא האמין שיהודים בארץ הקדש מבקשים ממנו לחלל שבת, ובהזדמנות הראשונה שנקרתה לפניו הוא קם וברח מהקבוצה והגיע לירושלים עיר הקדש, שם הוא התגורר אצל הגאון ר' חיים ליב אוירבאך, אביו של הגרש"ז אוירבאך, ששימש לו ולעוד פליטים רבים כאב רחום ומסור.

<<

לקח מהפרשה

לחיות עם הרגלים טובים!

עצמה לא לחשב ולהסתכל מה יש לישני. כאשר אדם יתרגל ללקח ברחוב עם שמירת עינים, ולא ללקח ברחובות הומי אדם אלא ברחובות צדדיים יותר, הוא יתרגל לכך וזה יהיה לו קל. ובפרט בימים אלו צריך להזהר מאד על העינים, וכמוכן להזהר מהפלים הטמאים, שכאשר אדם מציץ בהם, חלילה, הוא עלול להתרגל לכך ולפלל לשאול תחתיות ולאבד את הרגש והמחשבה על הבורא - שזה תכלית ביאתנו לעולם הזה.

וכן עלינו להתבונן מה הפה שלנו רגיל לדבר האם אנו מחפשים תמיד לדבר רע על עצמנו, על הסביבה שלנו ועל בני ביתנו, או שאנו חיוביים ורואים טוב, ומשתמשים עם הפה להאיר לאחרים ולתת להם מלים טובות ומחזקות.

עוד עלינו להתבונן על המדות שלנו, לאדם קשה להשתנות, כל אחד אוהב להשאיר היכן שהוא נמצא ובדרכים שהוא נוהג בהם, ולפעמים אדם מחזיק במחלקת מחמת שהוא רגיל כבר למחלקת הזו. לפעמים הוא מזלזל בעדה מסימת מחמת שפך הוא חנף והוא רגיל בכך עוד מילדותו, ובשמים בוחנים כל אחד ואחד לגופו - האדם אחראי לעצמו.

<<

פרשתנו פותחת בלשון "והיה עקב תשמעו", ודרשו חכמינו במדרש תנחומא: "אלו מצוות שאדם דש בעקביו".

התורה מזהירה אותנו על המצוות שאדם דש בעקביו - שהוא רגיל בהם, היות שההרגל נעשה טבע שני באדם, וכאשר אדם מברך בלי לחשב או שעושה מצוות בלי מחשבה, הוא מנתק את השכל מהרגש, את הלב מהמח, ועל זה צויתה

אותנו התורה שלא נחיה בהרגל, שנעצר לפני כל מצוה, לפני כל ברכה, לפני כל למוה, ונתבונן שאנו עומדים עכשו להדבק בבורא, להודות לו,

לבקש ממנו, להפיר לו טובה, מתוך הכנעה וענוה, ואזי כל מעשינו יהיו שרשרת של חליות המקשרת אותנו לבורא יתברך. וכח ההרגל חזק מאד, ולפיכך ראוי לנו לערף בכל זמן חשבון נפש, האם ההרגלים שלנו נכונים ורצויים לפני הבורא. לפעמים אדם רגיל לא לשמור על עינו פראוי ועל ידי כך הוא מאבד את הקדשה, וכבר נצטוינו בתורה על 'לא תחמד'.

כאשר אדם מתחיל לחמד אפלו דברים קטנים שיש לזולתו, בסוף הוא עתיד לחמד דברים גדולים שאסורים גדול מאד, ולפיכך פרטה התורה בעשרת הדברות 'לא תחמד' את כל אשר לרעה, תתרגל לחיות את

בפנים שהמלך הגדול ביותר בעולם מזמין אותנו אליו לבית ה', והוא מתפנה מהכל כביכול ומאזין לתפלתנו ומצפה שנודה ונהלל לשמו יתברך על כל הטוב שיש לנו במשך היום ובמתנות הגדולות שהוא הרעיף עלינו בחיים. כאשר נתבונן בכל פעם לפני התפלה על עוד דבר מסים של חסד ה' שהיה לנו באותו יום או של גם שנצלנו, התפלה שלנו תראה אחרת.

כשם שאדם לא אוכל בשבת את הטשולנט של שבת שעברה, כך כל תפלה צריכה להיות חדשה, פעם יותר הודאה ופעם יותר בקשה ובכל פעם על דבר חדש. ידוע מה שאמר הרבי מקוצק זיע"א: 'מי שמתפלל היום מפני שהתפלל אתמול - רשע טוב הימנו'. הבה נתחזק בחפוש אחרי ה', בכל מצוה, בכל למוה, לראות את כל הטוב שה' עושה עמנו, ומתוך כך לעשות את המצוות ולהתמלאות בכל מצוה בעוד אהבה לה'.

וזה שנאמר בפרשתנו שארץ ישראל אינה כארץ מצרים שהיאור מלשקה אותה, אלא "למטר השמים תשטה מים, ארץ אשר ה' אלקיך דרש אתה... מרשית השנה ועד אחרית שנה". הקב"ה חפץ שנהיה עמו בקשה ולפיכך הוא ממתין שנהיה קרובים אליו בכל מצוה ובכל מעשה, שבכל מבקשנו נדע שהוא יתברך מעורר אותנו שנינו עינים למעלה ונודה לו ונבקש ממנו, ואף הגשמים באים על ידי התפלות של כלל ישראל. (עין רש"י בראשית)

הבריאה זועקת שיש ה' שמנהל הכל ועושה הכל לטוב לנו, כל נהיה שאננים...

קראנו בהפטרה של שבוע שעבר, "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה". הבריאה זועקת שיש ה' שמנהל הכל ועושה הכל לטוב לנו, כל נהיה שאננים, כל נהיה בהרגל, נתפעל מכל טוב שיש לנו. חז"ל תקנו לנו סדר של ברכות בבקר בכדי לנער אותנו מההרגל, זה לשקמנו בבקר זה חידוש עצום, שלא נחשב שמחמת שאנו רואים מאז ומעולם, זה אומר שגם היום נראה ולפיכך אנו מברכים בהתפעלות גדולה בכל בוקר מחדש 'ברוך פוקח עורים'.

זה שאנחנו יכולים ללכת על שני רגלים זה חסד עצום, מה שהלכנו אתמול זה לא מחייב שגם היום נוכל ללכת, יש אנשים שהלכו ברחוב ואוטובוס דרס אותם ושוב אינם יכולים ללכת, ה' ישלח להם רפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל.

חז"ל מלמדים אותנו להתבונן, כל ברכה זה תזכורת שעלינו להפעיל את המוח והלב ולהתרגש מכל מעשה שאנו יכולים לעשות - שאנו יכולים ללכת לבית הכסא, שאנו יכולים לאכול. ה' נותן לנו בכל עת עוד ועוד טוב וצריך לעשות מכה עסק.

ובמקונו לא נצטוינו במפרש על אהבת ה' בכל מצוה לפרטי פרטים, לדקומא, שנתבונן בתפלין בחסד המח והלב ושאר האיברים שפועלים בגופנו ללא לאות, היות שכאשר אדם מצטוה מהמטיב עמו - לשבח אותו, קשה לו להודות לו. ולפיכך נתן לנו ה' את הבחירה שנחפש אותו.

צריך לפקח עינים ולבדק האם זה נכון מה שאמרו לי שצריך לשנא את העדה הזו? האם זה רצון ה'? בעשרות השנים האחרונות הקב"ה קבץ לארץ הקדש קהלות רבות ומגוננות מאד מאד, וכלם גרים יחד ומתפללים יחד או בסמוך ולומדים יחד, והכל בכדי שנגראה גם אנשים שנוהגים אחרת מאתנו לפי פסק רבותיהם - ולא נעשה על כך מחלוקת, שנגריל את עצמנו להסתדר ולחיות בשלום ובהבנה גם עם מי ששונה קצת מאתנו.

חז"ל אומרים שאחד השאלות ששואלים את האדם בבית דין של מעלה זה אם המלכת את חברך בנחת? הקב"ה מצפה מכל אחד ואחד מאתנו שנמליך את השני, שנותה, ודוקא כאשר אנו צודקים אז הגדלה לוהת.

חז"ל (חלין פט.) דורשים על הפסוק "תלה ארץ על בלי מה" - אין העולם מתקים אלא על מי שבוים עצמו בשעת מריבה! בליל שיש האחרון, שבו נשמות קדושות וטהורות עלו בסערה השמימה בתאונת דרכים מחרידה בירושלים עיר הקדש, עקב אוטובוס שהבלמים שלו לא עבדו, זה קריאה משמים שנתחזק יותר יותר בותור בשתיקה, שגם כאשר מישוהו מבהה אותנו ואנו בטוחים שהצדק עמנו, נבלם - לא נחפש להגיד תמיד את המלה האחרונה.

ובעקר בבית, להאיר פנים לשמח את בני בתינו. כאשר אנו מגיעים הביתה, עלינו לחשב שקעת אנו נכנסים לעסק הגדול ביותר שלנו בחיים, מה שישאר לנו לנצח נצחים זה המשפחה שלנו כאשר נשקיע בהם ונאיר להם פנים זה ישוב אלינו בכפל כפלים.

וכן כאשר אנו רואים את המחבלים הארורים, ימ"ש, שצמאים לדם של יהודים, עלינו להתחזק במדת החסד והותור, כדאיתא במדרש בתחלת פרשתנו:

נקנה לנו הרגלים טובים, נפתח איזה גמ"ח קטן בבית, נשריש במשפחתנו נתינה לכלם. וכן כאשר אנו הולכים ברחוב בימים החמים של הקיץ, ואנו רואים את הברזים לשתיה קרה שיהודים יקרים וטובי לב נותנים לצבור הרחב, פוסות ומים קרים בחנם להרוות את צמאונם, נאמר לילדים שלנו 'איזה זכות שזכינו להיות חלק מעם החסד שנותנים זה לזה ברחב לב לישם שמים', וכך נגריל אותם לטבות ונתינה.

בימים אלו של בין הזמנים שאנשים מחפשים לשנות אידה ומקום, לשנות את הרגילות, בזמן שהמח פנוי ממרוצת החיים, זה זמן נפלא לעצר ולהתבונן על ההרגלים שקנינו בנפשנו האם הם כרצון ה', ואם לא - להחליף אותם בהרגלים טובים.

וכן להתבונן על התפלה, האם אנחנו מתפללים מתוך הרגל ובכדי להשלים מטלות וחייבים, בגלל שההורים שלנו וכל הסביבה שלנו התפללו, או שאנו נגשים לתפלה מתוך מחשבה של קרבת ה' שזכינו

"והיה עקב תשמעו"

טובי לב דואגים שם לאכל בשפע לכל המשפחות השוהות עם ילדיהם, אשירי חלקם]. קם אחד מהיושבים, והקשה קושיא. הוא הצביע מהחלון על הרחוב הסואן למטה, ושאל: מפל מאות הגויים שפאן למטה, ה' לא יכל לקחת מישוהו ולעשות את הבן שלו חולה?! למה דוקא אני היהודי צריך לשהות כאן לצד בני החולה?

השיב לו חברו בשאלה: אני לא מבין, מוכן שיהודי שבנו חולה יש בזה תועלת! זה מביא למשפחה הכנעה, זה מביא קרבה לה', הלמוד אחרת, התפללות מקבלות משמעות שונה לגמרי, מרגישים שנמצאים בידיים של אבא הרחום, שהוא ורק הוא יכול לעזר, אבל כל הגויים שבמחלקה וכי זה עושה להם משהו קשר עם ה'!?

המסר ברור, אתה נמצא בנסיון קשה לה תראה את ה' בתמונה, הוא זה ששלה לה את הנסיון, תדבר אתו ותקרב אליו, ולמה לחכות לקשיים רח"ל בכדי להתקרב לה'?! בזמן שטוב לנו נחיה את ה', נראה את כל הטוב שהוא משפיע עלינו, נודה לו, נדבר ממונו, לא נעסק במחלקת בלשון הרע, נחפש איך להיטיב עם הבריות, לעסק בטוב. ובכך נזכה גם לעולם הזה וגם לעולם הבא.

אמרו חז"ל אלו מצוות שאדם דש בעקביו. הקב"ה מבטיח לנו דברים רבים וטובים אם נשמר את המצוות שאנו עושים יום יום - שנקדיש מחשבה לכל מצוה היאך אנו מתקרבים לבורא על ידי עשיית המצוה, וכן על ידי למוד התורה שנמשלה לדבש. כשם שדבש אינו נאכל לבד אלא מערבים אותו בתוך המאכלים - כך התורה צריכה להתערב בכל מהלך החיים, במשפחה שלנו, בשכנים שלנו, בזמן שאנו אוכלים או ישנים, תמיד צריך לראות את הקב"ה ואת רב טובו וחסדו.

"כי כאשר יסר איש את בנו ה' אלוקיך מיסרה"

איתא במכילתא דרבי ישמעאל (פ' יתרו) "רבי יוסי ברבי יהודה אומר חביבין יסורין ששמו של מקום חל בהם שנאמר ה' אלוקיך מיסרה". וצריך באור מה כל כך טוב ב'סורין'? ונראה לבאר על פי מה דאיתא בגמרא (ע"ז ד) "אמר הקב"ה אני אמרתי איסרם לישראל בעולם הזה כדי שיחזקו זרועותיהם לעולם הבא".

מעשה שהיה בבית חולים במנהטן, במחלקת אונקולוגיה לילדים. שישבו כמה הורים בליל שבת בחדר הכנסת אורחים שם בבית חולים, [שיהודים

פנינים מצויררים

וכשנתבונן בפרשתנו, נראה שהתורה מפרטת את כל הטובות שהיה לנו במדבר: "שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה, ויאכלך את הפון" וכן את כל הטוב שיש לנו בארץ הקודש.

ועל כל זה נאמר "השמר לה פן תשכח את ה' אלוקיך לבלתי שמר מצותיו ומשפטיו", שלא נשכח שכל הטוב

בא מהקב"ה לבד, שלא נאמר "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה", אלא נזכר שה' נותן לנו כח לעשות חיל.

סיד זה אמור ללוות אותנו בכל עת, היות שכאשר אדם מרגיש שהוא עושה ומנהל את כל עניניו, זה מביא לו בעיות רבות, וכל הזמן הוא בלחץ לנהל את כל עניניו, וכן כאשר מאן דהוא מפריע לו הוא מתמלא בכעס ובטרוניה.

ברם, כאשר אדם יודע שהוא לא עושה כלום, חיייו מאשרים, הוא יודע שאין לו מה לדאג, הוא שמח בחלקו הטוב ונותן לקב"ה לנהל אותו כרצונו. ולכל אחד ואחד במשך ימי חיינו יש כל מיני תקלות ובעיות שלא הולך לו חלק, וצריך לשמוח בכך מאד, כי זה תזכורות מהבורא שהוא לבדו מנהל אותנו.

חז"ל אומרים (ברכות כ): שמלאכי השרת אמרו לפני הקב"ה איך אתה נושא פנים לישראל, הלא נאמר שהקב"ה לא לוקח שחד? וה' ענה להם אני צויתי בתורה "ואכלת ושבעת וברכת" והם מחמירים על עצמם עד כזית ועד כביצה.

אדם שמרגיש שלא מגיע לו אפילו כזית של לחם, הוא מברך לקב"ה תמיד

אפילו על דברים קטנים ביותר, וה' חונן אותו ומרעיף עליו כל טוב, ה' מצפה מאתנו שנברך אותו על כל דבר, שנשדר הרגשה חיובית בבית, שנקח לנו פסק זמן במשך היום שבו כל אחד ואחד מבני הבית אומר מילה טובה על מישהו אחר בבית, שנשב כלנו ונפרט קצת מהטוב שהיה לנו באותו יום, ונגיד לקב"ה תודה על הבריות, על האוכל, על המשפחה, על הנפש שהיה לנו וכן הלאה, לא חסר על מה להודות.

חז"ל דורשים על הפסוק "ואתה קדוש יושב תהלות ישראל" שה' יושב ומצפה לתפלתם של ישראל ה' יושב ומצפה לשמוע אותה מדבר טוב, וכאשר אדם בהכנעה הוא מבין שלא מגיע לו כלום והוא מודה לבורא מכל הלב על כל טוב קטן כגדול.

**"אַרץ נחלי מים עינת ותהמת יצאים
בבקעה ובהר"**

בימים אלו כאשר אנו יוצאים ממקומות מושבנו, ורואים את הארץ הטובה שה' נתן לנו "ארץ נחלי מים עינת ושערה יצאים בבקעה ובהר, ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש", ארץ ש"לא תחסר כל בה" - זה זמן לצאת מהשגרה, מההרגל של המטלות היום יומיות, מהמחויבויות שאנו מרגישים שאנו מנהלים על ידם את עולמנו הפרטי והפולי, לנוח ממרוצת החיים ולהתבונן על כל השפיע על כל הטוב.

ולומר לקב"ה: 'רבונו של עולם אתה כל יכול איזה בריאה נפלאה איזה שפע, איזה בריות טובות ונפלאות אתה נתן לנו, הכל בכדי שנברך אותך שנהיה קרובים אליה שנזכר שאתה מנהל אותנו שנאהב אותך. אנא שנזכר תמיד את כל הטוב, שנשמח בך ולא נהיה ממומררים'.

"והיה עקב תשמעו"

איתא בגמרא בירושלמי (שבת פא) "מה שעשתה חכמה עטרה לראשה, עשתה עקב לסנדליתה" והינו שכשם שהעקב הוא היסוד שעליו האדם נשען, כמו כן הענוה הוא היסוד ושרש כל המדות טובות, ועוד שעל ידי הענוה האדם מקבל את דרך הצדיקים והתלמידי חכמים.

ובכדי לזכות לענוה הורתה לנו התורה הקדושה לעשות מעשים קטנים של ענוה שיקנו לנו במשך הזמן את הענוה, כגון לדבר בנחת עם הבריות, וכן לא לכעוס אפלו כשאנשים מרעישים ומפריעים לנו וכן על זה הדרך, וכשהאדם מתבונן שהדברים הקטנים הללו מקנים לו את המדות הטובות, אזי קל לו לעמוד בנסיונות מתוך מחשבה שאה משתלם לו.

הוא זכה ללמוד בישיבה בירושלים, אולם ימי השלוה לא ארכו זמן רב, היות שבאותם ימים פרצה מלחמת תש"ח, והוא נאלץ להיות מהלוחמים נגד הפורעים הערבים שהרגו וטבחו ביהודים תמימים וצדיקים שגרו בירושלים עיר הקדש.

בכדי להרגיע את גאונותו של מלך ירדן שרצה להראות שהוא שבה פליטים רבים מהמלחמה, הוא נלקח בשבי הירדני ושהה שם כתשע חדשים.

באותם חדשים של השבי ר' משה עבר בין מנהג שבויים למשנהו, חזק, עודד ורומם את רוחם של כל השבויים, והיו שם מפל עדות - אשכנזים, ספרדים, חסידים, תימנים וקנאים, והוא בחכמתו ידע כיצד לדבר ולדובב כל אחד לפי ענינו וטעמו, ובשבתות הוא היה שר לכלם שירים ומשמח אותם מאד ומחזק אותם על החסד העצום שאזכר להשאר בחיים והם יהודים ועוד. וכך הוא זכה לרומם את רוחם, ושנים רבות לאחר מכן השבויים זכרו את ר' משה שהמתיק להם את השוהת בשבי.

כל אותו זמן שר' משה היה בשבי, הגאון ר' חיים ליב אוירבאך חשב שהוא נרצח במלחמה והוא אמר עליו קדיש. כאשר הוא השתחרר מהשבי, הוא החיש את פעמיו לירושלים עיר הקדש לבית שבו הוא גר, וכך באמצע הלילה הוא הגיע לבית ר' חיים ליב שלא האמין למראה עיניו. וכך באמצע הלילה כל בני משפחת אוירבאך המעטייה קמו ורקדו והדו לה' על ההצלה המפלאה, והיה שם הרגשה של תחית המתים ממש. ר' משה סבל מרסיסים שספג במלחמה והם לוו אותו עד יומו האחרון.

למרות כל מה שהוא עבר, הוא זכה להתחתן כשהרב אוירבאך היה מהמסדר קדושין שלו, ולהעמיד דורות ישרים מברכים. בהמשך הוא עבר לחנוך בחדרה, שם הוא היה היהודי היחיד שהלך עם קפוטה בשבת.

היות שלפני כששים שנה לא היו שם הרבה יהודים שומרי תורה ומצוות, הוא הוציא את הבגד של הציצית החוצה בכדי לקדש שם שמים ברבים. אחר כך הוא עבר לחנוך בפתח תקוה ובזכרון מאיר בבני ברק, שם הוא נהג ללכת לבתי חולים בלינסון ועוד וכן למושב זקנים לבקר אנשים גלמודים וחולים לשמחם ולחזק את רוחם, תמיד היו לו מיני מתקה בפנים והוא היה משמח בהם אנשים קשיי יום ושב וברי. הוא זכה גם ללמד בצוותא חדא עם הגאון הנסתר רבי יעקב לוי זצ"ל שעלה מהשוואה.

היום יש כל מיני ארגונים שמשמחים חולים, 'אשריהם ישראל', ור' יעקב עשה זאת מעצמו ללא שום פרסומת וללא שום רוח - נטו לשם שמים מאהבת ישראל שבוערה בעצמותיו. וכן הוא חזק ותמך ביתומים ואלמנות, וישב ללמד עם הילדים היתומים ולחזק את רוחם, ובזכותו משפחות רבות קמו וצמחו מתוך המשבר שחוו.

ספור נפלא ומרגש זה מלמד אותנו יסודות עצומים: א. נתאר לעצמנו יהודי שאבד את כל משפחתו בשואה האימה, ולא נתן לצער לשבר את רוחו אלא אדרבה הוא התחזק באמונה ובקדוש שם שמים, וזכה להעמיד דורות ישרים מברכים, למעלה מחמש מאות צאצאים שהולכים בדרך התורה והמצוות. וזה חזק עצום לכל אחד ואחד שגם אם יש לו קשיים שלא ישבר ברוחו פי הוא עוד בודאי יזכה לרב טוב.

ב. להתחזק במדת החסד ולשמח ולחזק אחרים, וכך ידוע מעלת המשמחים שהם בני העולם הבא, ולא עוד אלא שכאשר אדם משמח את הבריות ה' נתן לו שפע ברכה וטובה לדורי דורות.

היו הדברים שנכתבו, לע"נ ר' משה בן יחיאל מיכל זצ"ל והוריו ואחותו הי"ה.

